EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 10.11.2022
COM(2022) 580 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määruse (EL) 2019/880 (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) artikli 14 lõikele 3

Sisukord

1. SISSEJUHATUS ... 3
2. SEATUD EESMÄRGID ... 4
3. PROJEKTI ÜLESEHITUS JA PLANEERIMINE ... 5
   1. etapp – põhimõtete väljatöötamine ... 5
   2. etapp – süsteemi arendamine ... 5
   3. etapp – kasutuselevõtt ja toimimine ... 5
4. EDUSAMMUDE ÜLEVAADE ... 6
   Rakendussätete vastuvõtmine ... 6
   Põhimõtete väljatöötamine – projektikirjeldus ... 6
   Projekti sõnastamine – visioonidokument ... 6
   Projekti arendamine ... 6
   Metoodika: ICG-süsteemi rakendamisel kasutatav lähenemisviis ... 8
   Üldtasandi planeerimine ... 8
   Muudatuste taotlemine ... 9
   Koostoime väliste osalejatega ... 9
   Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi koostöö ... 9
   Koostöö kultuuriväärtuste digiteerimise projektirühmaga ... 9
5. VIIVITUSI PÕHJUSTAVAD RISKID ... 10
   Risk 1 – töötajate jaotus ... 10
   Risk 2 – COVID-19 pandeemia ja Ukraina kriis ... 10
   Risk 3 – ettepanek ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kohta ... 10
   Riskimaandamise meetmed ... 11
6. JÄRELDUSED ... 11

I LISA. MITMEAASTANE STRATEEGILINE PLANEERIMINE ... 13

II LISA. PEAMISED PROJEKTIETAPID JA OLULISTE VAHE-EESMÄRKIDE AJAKAVA ... 15

SÕNASTIK

Projektikirjeldus	Dokument, milles esitatakse IT-projekti põhjendus ja määratakse kindlaks vajalik eelarve
Visioonidokument	Visioonidokumendis käsitletakse üksikasjalikumalt projektikirjelduses esitatud eeldusi. Selles dokumenteeritakse süsteemi omaniku ja süsteemi tarnija partnerlus ning arusaam süsteemist dokumendi koostamise ajal
ICG-süsteem	Kultuuriväärtuste impordi süsteem (*Import of Cultural Goods system*) – kultuuriväärtuste impordi keskne elektrooniline süsteem
TRACES	Kaubanduse kontrolli- ja ekspertsüsteem – Euroopa Komisjoni mitmekeelne veebiplatvorm sanitaar- ja fütosanitaarsertifikaatide väljastamiseks
EU CSW-CERTEX	ELi tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond – sertifikaate käsitlev teabevahetus
MFF	Mitmeaastane finantsraamistik – ELi pikaajaline eelarve aastateks 2021–2027
BPM	Tegevusprotsesside mudel (*Business Process Model*) – rakendustasandi tegevusprotsesside mudel kirjeldab rakenduse kogu tegevusprotsessi ja teabevoogu, millega täiendatakse süsteemikirjelduse etapis loodud süsteemi tegevusprotsesside mudelit, et võtta arvesse rakenduse enda vajadusi.

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määruse (EL) 2019/880[1] (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) (edaspidi „määrus“) eesmärk on hoida ära ebaseaduslikku kauplemist kultuuriväärtustega, eelkõige juhul, kui selline kauplemine aitab rahastada terroristlikku tegevust, ning keelata kolmandatest riikidest ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtuste import liidu tolliterritooriumile.

Määrusega on kehtestatud kohustus esitada teatavate eriti ohustatud kultuuriväärtuste (nimelt arheoloogiliste leidude ja mälestistest eraldatud elementide) impordi korral impordilitsentsid ja muude vähem ohustatuks peetavate kultuuriväärtuste puhul importija deklaratsioonid ning sellega tagatakse, et liitu importimisel kohaldatakse nende suhtes ühtset kontrolli. Neist dokumendinõuetest on vabastatud teatav erikasutuseks (hariduslikul, teaduslikul või uurimistööga seotud eesmärgil) ettenähtud kultuuriväärtuste import.

Importijate kohustus hankida impordilitsents või koostada ja esitada tollile importija deklaratsioon hakkab kehtima alles siis, kui keskne elektrooniline süsteem (ICG-süsteem) saab töövalmis.

ICG-süsteem ei ole ette nähtud mitte üksnes ettevõtjatele formaalsuste täitmiseks, vaid ka teabe säilitamiseks ja vahetamiseks määruse rakendamise eest vastutavate liikmesriikide ametiasutuste (toll ja kultuuriasutused) vahel.

ICG-süsteemi hea toimimine on tihedalt seotud sellega, kui edukalt töötab Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond,[2] mille eesmärk on tagada ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna sertifikaate käsitleva teabe vahetamise süsteemi (EU CSW-CERTEX) toimimise õiguslik alus. Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond on loodud selleks, et võimaldada kiiremat ja tõhusamat elektrooniliste andmete jagamist riikide tolliasutuste ja ELi reguleerivate asutuste vahel poliitikavaldkondade üleselt, luues kõigi piirivalveasutuste vahelise tõhustatud koostöö digiraamistiku ja hõlbustades tollivormistuse ajal tehtavaid halduskontrolle.

EU CSW-CERTEX on ELi ühtse teeninduskeskkonna keskne komponent ja komisjon on selle välja töötanud, et siduda riiklikud tollivaldkonna ühtsed teeninduskeskkonnad liidu süsteemide või andmebaasidega, mille abil hallatakse tolliväliseid nõudeid, nii et kõik asjaomased asutused pääseksid juurde asjakohastele andmetele ja saaksid piirikontrolli valdkonnas lihtsamini koostööd teha.

EU CSW-CERTEX hõlmab teabe vahetamist paljude muude tolliväliste formaalsuste kohta, mida hoitakse ELi andmebaasides ja mis on komisjoni eri direktoraatide vastutusalas eri õigusaktidega reguleeritud, sealhulgas kultuuriväärtustega seotud formaalsused.

Komisjon peab iga 12 kuu tagant alates määruse jõustumisest kuni ICG-süsteemi töövalmis saamiseni esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle elektroonilise süsteemi loomisel tehtud edusammude kohta.

---

[1] ELT L 151, 7.6.2019, lk 1–14.

[2] Määrus, millega luuakse Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond, peaks ametlikult vastu võetama ja avaldatama 2022. aasta 4. kvartalis. Vt ettepanek ühtse teeninduskeskkonna loomise kohta: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2020-10/201028_commission_proposal_single_window.pdf.

Komisjon esitas esimese iga-aastase eduaruande 2020. aasta juunis[3]. Aruandes kirjeldati komisjoni talituste tegevust esimesel aastal pärast määruse jõustumist, nimelt: a) ettevalmistusi vajalike rakendussätete vastuvõtmiseks ja b) konsultatsioone liikmesriikidega kultuuriväärtustega seotud tolliküsimuste eksperdirühma ja kultuuriväärtuste impordi projektirühma kaudu.

Teine iga-aastane eduaruanne esitati 2021. aasta juulis[4]. Aruandes tutvustati komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/1079[5] vastuvõtmisega tehtud edusamme, samuti ICG-projekti 1. etapi (põhimõtete väljatöötamine) käivitamist, selleks loodud projektirühma tehtud tööd ning ICG-projekti jaoks projektikirjelduse ja visioonidokumendi koostamise edenemist.

Kolmandas iga-aastases eduaruandes käsitletakse ajavahemikku 2021. aasta juulist 2022. aasta juunini. Täielikkuse huvides peatutakse seal põgusalt ka seatud eesmärkidel, projekti ülesehitusel ja planeerimisel, mida on üksikasjalikult kirjeldatud esimeses iga-aastases eduaruandes. Aruande kokkuvõttes antakse üldine hinnang tehtud edusammudele ja tuvastatud riskidele, mis võivad põhjustada viivitusi.

2. SEATUD EESMÄRGID

ICG-süsteem peab olema töövalmis hiljemalt 28. juuniks 2025, kuna sel kuupäeval jõustub kõikide ettevõtjate jaoks kohustus hankida selle elektroonilise süsteemi kaudu impordilitsents või esitada tollile importija deklaratsioon, et ettevõtjad saaksid teatavatesse kategooriatesse kuuluvaid kultuuriväärtusi seaduslikult liitu importida[6].

Pärast komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/1079 vastuvõtmist 2021. aasta juunis ja visioonidokumendi kinnitamist algas ICG-süsteemi arendusetapp. See kestab umbes kaks aastat, mille lõppedes algab kolmas etapp. Kolmandas etapis ühendatakse ICG-süsteem EU CSW-CERTEXiga, et võimaldada dokumentide vahetamist liikmesriikide tollisüsteemidega. Samal ajal korraldatakse koolituskursusi, et tutvustada liikmeesriikide ametiasutustele ICG-süsteemi tööfunktsioone.

Kõrvuti komisjoni talituste muu tegevusega tolli valdkonnas on ka kultuuriväärtuste impordi projekti üksikasjalik kavandamine ette nähtud elektroonilise tolli mitmeaastase strateegiakava 2019. aasta uuenduses[7] (MASP-C 2019. aasta uuendus). Käesoleva aruande I lisas on esitatud MASP-C 2019. aasta uuenduse väljavõte kultuuriväärtuste impordi projekti planeerimisest (tabel 1).

Nagu juba selgitatud, töötatakse osa kultuuriväärtuste impordi projektist välja ka ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna (MASP-C 2019. aasta uuenduse toimik 1.13) raames, mille peamine IT-süsteem on EU CSW-CERTEX. Käesoleva aruande I lisas on esitatud MASP-C toimiku 1.13 väljavõte EU CSW-CERTEXi planeerimisest (tabel 2).

[3] COM(2020) 342 final.
[4] COM(2021) 358 final.
[5] Komisjoni 24. juuni 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1079, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/880 (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 234, 2.7.2021, lk 67).
[6] Määruses on „import“ määratletud kui kultuuriväärtuste suunamine järgmistele tolliprotseduuridele: vabasse ringlusse lubamine; ladustamine tolliladudes või vabatsoonides; ajutine import ning lõppkasutus, sealhulgas seestöötlemine.
[7] Vt https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs_en.

3. PROJEKTI ÜLESEHITUS JA PLANEERIMINE

Nagu esimeses iga-aastases eduaruandes tehtud analüüsis selgitati, põhineb projekti ülesehitus MASP-C 2019. aasta uuenduses ja selle lisades sätestatud metoodikal, sealhulgas juhtimisskeemil,[8] ELi tolliprotsesside modelleerimise poliitikal[9] ja IT-strateegial[10]. II lisas on esitatud põhjalik tegevuskava, mis sisaldab projekti peamisi etappe ja olulisi vahe-eesmärke.

Kuigi projekt edeneb samal ajal mitmel tasandil, võib selle jagada tinglikult kolme etappi.

1. etapp – põhimõtete väljatöötamine. Kõigepealt koostatakse projektikirjeldus, milles esitatakse projekti põhjendus ja määratakse kindlaks vajalik eelarve. Lisaks luuakse 3. tasand (kasutusnõuded – tegevusprotsesside mudelid (BPM)) ja 4. tasand (funktsionaalsed nõuded – üksikasjalikud tegevusprotsesside mudelid (BPM)) eesmärgiga koostada tegevusprotsesside visuaalne esitus ja üksikasjalikud funktsionaalsed nõuded, tagamaks et kavandatav toimiv IT-süsteem töötab õigusaktides sätestatu kohaselt. Järgmisena koostatakse visioonidokument, milles esitatakse üksikasjalikum teave projekti ülesehituse, maksumuse, aja ja riski kohta, samuti vahe-eesmärkide, tulemuste ja projektikorralduse teave. Need dokumendid kajastavad arutelusid ja komisjoni koostatava rakendusakti sisu.

2. etapp – süsteemi arendamine. Rakendusakti sätteid järgides ning pärast süsteemi kasutajanõuete ja funktsionaalsete kirjelduste koostamist töötatakse välja süsteemiarhitektuuri tehniline kirjeldus. See tehniline kirjeldus hõlmab järgmist: kasutatav arhitektuur, ettevõtjate edastatavad teated, liidesed teiste süsteemidega, katseplaanid jne.

Kui süsteemi projektis on põhimõtted paika pandud ning tabelis 1 loetletud tulemused ehk 1. ja 3. vahe-eesmärk (vt I lisa) on saavutatud, algab põhjalikum töö; rakenduse ja teenuse kirjeldustes ning tehnilises süsteemikirjelduses, mis on projektikirjeldusest (koostatakse 1. etapis) ja visioonidokumendist (koostatakse 2. etapis) konkreetsemad, keskendutakse rohkem tehnilistele aspektidele. ICG integreeritakse olemasoleva süsteemi TRACES platvormiga ja seetõttu kasutatakse enamikku olemasolevaid tehnilisi kirjeldusi, ülesehitust, sõnumeid ja liideseid uuesti.

3. etapp – kasutuselevõtt ja toimimine. Algab tegelik IT arendusetapp (ehitusetapp), millele järgneb üleminekuetapp, mille käigus võetakse ICG-süsteemi varased versioonid järk-järgult eri kasutajarühmade jaoks kasutusele ja tehakse katsed tagamaks, et ettevõtjad ja pädevad asutused on 28. juuniks 2025 võimelised süsteemi kasutama ja saanud selleks hea väljaõppe. Sellele etapile järgneb kuuekuuline järelhooldusperiood, mille jooksul süsteemi viimistletakse, et see vastaks tegevusvajadustele, mis võivad ilmneda alles pärast IT-süsteemi kohustuslikuks muutumist, ning et tagada süsteemi sujuv toimimine.

Tuleb märkida, et ICG-süsteem ühendatakse vastavalt komisjoni ettepanekule ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kohta 3. märtsiks 2025 EU CSW-CERTEXi kaudu liikmesriikide tolliasutustega,[11] mis võimaldab kultuuriväärtuste impordiks välja antud dokumentide automaatset tollikontrolli. See tegevus nõuab vastavuskatsete tegemist.

[8] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex3_en.pdf.
[9] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex4_en.pdf.
[10] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex5_en.pdf.
[11] Nõukogu eesistujariigi, Euroopa Parlamendi ning maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi kõrgete esindajate poliitiline kolmepoolne kohtumine toimus 19. mail 2022 ning läbirääkimistel jõuti eduka tulemuseni. Kaasseadusandjad kiitsid heaks eelnevalt tehnilisel tasandil kokku lepitud tekstiosad ja jõudsid poliitilisele kokkuleppele mitmel lisateemal, mis tulenesid nende poolt komisjoni esialgse ettepaneku kohta tehtud

4. EDUSAMMUDE ÜLEVAADE

Rakendussätete vastuvõtmine
Eelmises etapis võttis komisjon vastu elektroonilise süsteemi loomiseks vajalikud rakendussätted. Praktilisest rakendamisest parema ettekujutuse saamiseks konsulteeris ta kultuuriväärtustega seotud tolliküsimuste eksperdirühmas[12] ja kultuuriväärtuste komitees ulatuslikult liikmesriikide esindajatega.

Komisjoni talitused on igal võimalusel teavitanud kunstituru ühendusi töö edenemisest, et tagada määruse praktiline rakendamine vastavalt turu tegelikule olukorrale. Vastuvõtumenetluse ajal tehti rakendusakti eelnõu neljaks nädalaks ka veebis sidusrühmadele tutvumiseks kättesaadavaks.

Põhimõtete väljatöötamine – projektikirjeldus
Euroopa Komisjoni infotehnoloogia ja küberturvalisuse nõukogu[13] kiitis 23. septembril 2020 ja elektroonilise tolli koordineerimisrühm[14] 16. oktoobril 2020 projektikirjelduse märkusteta heaks. Projektikirjelduses on uuritud alternatiivseid lahendusi ja kinnitatud, et komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi hallatav süsteem TRACES on ICG-süsteemi arendamiseks sobivaim platvorm, kuna enamik sertifitseerimis- ja litsentsisüsteemide jaoks vajalikke funktsioone on sellel platvormil hästi välja arendatud.

Projekti sõnastamine – visioonidokument
Visioonidokumendis on täpsustatud projektikirjelduses antud esialgset hinnangut ning üksikasjalikult kirjeldatud metoodilist lähenemisviisi, projekti juhtimist ja koostoimet teiste projektidega. Selle tulemusena töötatakse ICG-süsteem välja komisjoni maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi partnerluses, kasutades nende kahe peadirektoraadi vahelise pikaajalise koostöö ja koostoime võimendavat mõju tolli ja pädevate partnerasutuste vaheliseks koostööks, mis on praeguseks osutunud loomade, toidu ja sööda impordi kontrolli valdkonnas väga edukaks. Elektroonilise tolli koordineerimisrühm kiitis visioonidokumendi heaks 25. juunil 2021.

Projekti arendamine
Arvestades, et õigusaktid,[15] milles määrati kindlaks ICG-süsteemi toimimine ja õiguslikud tähtajad, on juba vastu võetud, on tehniline tegevus aruandeperioodil hästi edenenud. Liikmesriigid vaatasid läbi nii 3. tasandi (kasutusnõuded – tegevusprotsesside mudelid (BPM)) kui ka 4. tasandi (funktsionaalsed nõuded – üksikasjalikud tegevusprotsesside

---

muudatusettepanekutest. Määrus, millega luuakse Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond, peaks ametlikult vastu võetama ja avaldatama 2022. aasta 4. kvartalis.

[12] Eksperdirühm on foorum, kus arutatakse kultuuriväärtusi käsitlevate liidu õigusaktide, eelkõige määruse (EL) 2019/880 (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) ning määruse (EÜ) nr 116/2009 (kultuuriväärtuste ekspordi kohta) rakendusküsimusi seoses tolliga.

[13] Euroopa Komisjoni infotehnoloogia ja küberturvalisuse nõukogu (ITCB) on üldjuhatuse alaline allrühm. See tagab, et infotehnoloogia vahendeid ja investeeringuid kasutatakse tõhusalt ning et tegevusvajadusi toetavad tõhusad, turvalised ja vastupidavad kommunikatsiooni- ja infosüsteemid kooskõlas isikuandmete kaitse põhimõtetega. ITCB jälgib Euroopa Komisjoni digistrateegia rakendamist.

[14] ECCG koosneb kõikide liikmesriikide (ja kandidaatriikide) esindajatest, keda on volitanud nende valitsused ja kes on pädevad sellistes valdkondades nagu seadusandlus, protsessid ja tegevusprotsesside modelleerimine, projektijuhtimine, toimimine, planeerimine ja IT-tehnilised aspektid.

[15] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/880, mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi, ning komisjoni 24. juuni 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1079, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/880 (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad.

mudelid (BPM)) ja avaldasid need platvormil ARIS[16] Publisher. Kuigi see pakett sisaldab tegevusprotsesside mudelite esimest versiooni, tuleb arendusetapis täiendavaid uuendusi teha.

Lisaks koostati ja edastati 2022. aasta 1. kvartalis tegevuse vastuvõetavuse kriteeriume käsitlev dokument „Business Acceptance Criteria“ (BAC). Dokumendis on juhendid selle kohta, kuidas teha kõiki tegevuskatseid, sealhulgas vastuvõetavuskatseid, et kontrollida rakendamist süsteemi ja rakenduse tehniliste kirjelduste alusel. Dokument sisaldab kõiki katsestsenaariume,[17] mis on vajalikud ICG-süsteemi tegevusnõuete[18] ja funktsionaalsete nõuete[19] igakülgseks katsetamiseks, et tagada kõigi kindlakstehtud tegevusvajaduste täitmine. Selle kontrolli tegemiseks on olemas neli rühma katsestsenaariume, milles kirjeldatakse tegevusprotsesse, mis on seotud tegevuse vastuvõetavuse kriteeriume käsitleva dokumendi kohaldamisalasse kuuluvate tegevusvaldkondadega, st 1) kultuuriväärtuste impordi litsents, 2) kultuuriväärtuste importija deklaratsioon, 3) üldise kirjelduse dokument ja 4) halduskoostöö.

Katsestsenaariumid on esitatud järjestikuste etappidena, mis kirjeldavad 4. tasandi tegevusprotsesside mudelis määratud protsesse. Nende põhjal koostati katsejuhtumid[20] ja konkreetsete stsenaariumide jaoks on määratletud kindlad katsejuhtumid. Katsejuhtumid esindavad teatava stsenaariumi erinevaid tegevusvooge, olenevalt sisendparameetritest, eeltingimustest ja kogu andmekogumis sisalduvast teabest. Teatava stsenaariumi kõikide katsejuhtumite läbitegemine võimaldab kontrollida positiivsete ja negatiivsete voogude protsessi algusest lõpuni.

Võttes arvesse, et ICG-süsteem on süsteemi TRACES moodul, mille jaoks on liides juba loodud, tuleb impordilitsents, importija deklaratsioon ja üldise kirjelduse dokument praeguse liidesega vastavusse viia. Seetõttu tuleb süsteemi TRACES keskkond konfigureerida ja varustada katseandmetega, et teha võimalikuks ja tagada kõigi katsestsenaariumide ja katsejuhtumite läbitegemine.

Nii loodi BAC-dokumendi abil kasutajalood, mis seoti BAC-dokumendis määratletud katsejuhtumitega, mille abil kontrollitakse teavet, mida arendajad vajavad nõuete täitmiseks vajalike funktsioonide hindamiseks ja rakendamiseks. Selleks, et tagada edusammude ning ärikasutajatele, arendajatele ja teistele projektis asjaomaseid ülesandeid täitvatele isikutele sisulist asjakohasust pakkuvate struktuuride koormusega seotud konkreetsete üksikasjade jälgimine, kasutati nende tagasisidelugude loomiseks ja jälgimiseks projektijuhtimises kasutatavat tarkvararakendust Jira.

[16] Integreeritud infosüsteemide arhitektuur (Architecture of Integrated Information Systems – ARIS) on ettevõtte juhtimise raamistik, mis pakub äriprotsesside juhtimise meetodeid ja tehnikaid.

[17] Katsestsenaarium on testjuhtumite kogum, mis tagab, et tegevusprotsesside vooge katsetatakse algusest lõpuni nii, nagu neid on kirjeldatud 4. tasandi tegevusprotsesside mudelis.

[18] Tegevusnõuetes tõstetakse esile peamised tegevuse etapid või funktsioonid, mis tuleb ülesande edukaks täitmiseks ja ülesannete või protsesside loogiliseks rühmitamiseks ellu viia, olenemata sellest, kas süsteemi kasutatakse või mitte.

[19] Funktsionaalne nõue kirjeldab süsteemi konkreetset töörežiimi või funktsiooni. See kirjeldab, mida süsteem peaks saavutama. Iga funktsionaalne nõue peaks vastama ühele tegevusnõudele, kuid tegevusnõudel võib olla mitu funktsionaalset nõuet.

[20] Katsejuhtum on sisendite (andmekogumite), eeltingimuste (täitmistingimuste) ja katsemenetluse kombinatsioon, millega määratakse kindlaks konkreetse tarkvararakenduse toimimistee ja selle kombinatsiooni eeldatavad tulemused. Oodatavaid tulemusi kasutatakse teatava(te) nõude (nõuete) järgimise kontrollimiseks.

Metoodika: ICG-süsteemi rakendamisel kasutatav lähenemisviis

ICG rakendamisel kasutatav metoodiline lähenemisviis on kombinatsioon maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi veebipõhise elektroonilise projektihaldusvahendi (TEMPO) metoodikast, mida kasutatakse põhimõtete väljatöötamise etapis, ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraadis arendamise ja kasutuselevõtu etapis kasutatavatest kvaliteeditagamise ja paindlikest tavadest. Selles kontekstis võimaldavad korrapäraselt toimuvad sisekoosolekud ja demoseansid arutada ja rakendada tegelikke funktsioone, vältides liiga keerukaid näidiskuvasid. Kohanduv planeerimine võimaldab ootustele ja muutustele kiiremini paindlikult reageerida. Kohapealt asjakohase tagasiside saamiseks ja süsteemi nõuetekohaseks rakendamiseks kaasatakse seda soovivad liikmesriigid kohe, kui katseversioon on valmis. Alates 2022. aasta 4. kvartalist on katsekeskkond geneeriliste koolitusprofiilide abil väljastpoolt juurdepääsetav.

Üldtasandi planeerimine

ICG funktsioonid liigitatakse eri kategooriatesse järgmiselt:

A) „ICG põhifunktsioonid, millel on olemas alus süsteemis TRACES“: olulised funktsioonid, kus olemasolevaid funktsioone kasutatakse uuesti;

B) „ICG põhifunktsioonid, millel puudub alus süsteemis TRACES“: põhifunktsioonid, mis tuleb nullist üles ehitada;

C) „ICG funktsioonid, mis ei ole põhifunktsioonid“: olulised, kuid mitte hädavajalikud funktsioonid;

D) „välisühendused“: välistel sisenditel põhinevad funktsioonid;

E) „väljajäävad funktsioonid“: ICG funktsioonide jaoks, mis ei kuulu ICG-süsteemi esimesse versiooni (nt tehisintellekt).

Kättesaadavuse hinnang kvartalite kaupa on esitatud allolevas tabelis.

Üldtasandi ülevaade kättesaadavuse eesmärkidest												
Kategooria	2022				2023				2024			
	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv
A – põhifunktsioonid, TRACESi uuesti kasutamine												
B – põhifunktsioonid, uus arendus												
C – muud kui põhifunktsioonid												
D – välisühendused												

Tabel 1. Üldine ülevaade kättesaadavusega seotud eesmärkidest

Praegu on tegevus korraldatud kaheksa väljalaskena alates 2022. aasta 1. kvartalist kuni 2024. aasta 2. kvartalini, mööndusega, et seda korraldust tuleb pidevalt paindlikult täiustada ja optimeerida.

Esimene väljalase (R1) puudutab peamiselt üldist funktsionaalset taristut (nt tugiüksused, otsinguindeksid, viiteandmed, kasutajad, rollid), aga ka põhilisi tegevusega seotud funktsioone, nagu esimene piiratud väljade kogum ja sellega seotud ICG-dokumentide loogika ning esimesed ICG-dokumentide kavandid.

Nagu tabelist (osa „välisühendused“) näha, ei ole töö CERTEXi integreerimisega veel alanud (kavandatud alates 2023. aasta 2. kvartalist) ja see on ICG üldiste funktsioonide oluline osa, mis võimaldab andmevahetust riiklike tollisüsteemidega.

Muudatuste taotlemine

Samal ajal, kui arendustegevus edeneb ja sisemised arutelud käivad, on kindlaks tehtud mitu muudatust, mis tuleb 2.–4. tasandi ICG tegevusprotsesside mudelisse sisse viia. Seetõttu uuendatakse tegevusprotsesside mudeleid 2022. aasta kolmandas kvartalis, et kajastada viimast ajakohastatud seisundit, ja ka BAC-dokumenti ajakohastatakse vastavalt, et täiendada seda süsteemi katsetamise etapi jaoks uute andmekogumitega (või katsejuhtumitega).

Koostoime väliste osalejatega

Aruandeperioodil on komisjon teinud tihedat koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Rahvusvaheline Muuseumide Nõukogu (ICOM), tagamaks et süsteem hõlmab riskijuhtimise elemente, eelkõige ICOMi punastest nimekirjadest[21]. Selleks et võidelda salakaubaveo vastu, uuriti lisaks ka muid vahendeid, mida ICOM kasutab kultuuripärandi kaitseks (st eseme identifitseerimisnumber,[22] vaatluskeskus[23] jne).

Samas, pidades silmas kultuuriväärtuste valdkonna digiteerimiseks ja uuenduslike tehnoloogialahenduste kasutamiseks jätkuvalt tehtavat tööd, on komisjon uurinud võimalikku koostoimet rahvusvaheliste organisatsioonidega tehisintellekti võimaliku kasutamise valdkonnas (st kultuuriväärtuste kirjeldamiseks ning importija deklaratsioonides ja impordilitsentside taotlustes võimalike valeväidete avastamiseks).

Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi koostöö

Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraat teevad ulatuslikku koostööd: mõlemad peadirektoraadid vastutavad mitme omavahel tihedalt läbi põimunud poliitikavaldkonna eest. Nad on koostöö tegevusraamistiku omavahel kokku leppinud ning aruandeperioodil seda pideva seire abil veelgi täiustanud.

Koostöö kultuuriväärtuste digiteerimise projektirühmaga

Komisjon on loonud kultuuriväärtuste digiteerimise tolliküsimuste projektirühma[24] (endine kultuuriväärtuste impordi tolliküsimuste projektirühm), mis on arutelufoorum liikmesriikide tolliasutuste ja pädevate (kultuuri)asutuste ekspertidele, kellel on kogemusi pärandiga seotud küsimustes litsentsimisformaalsuste täitmisega, eelkõige digitaalselt. Rühm toetas rakendusakti ettevalmistamist ning aitab komisjoni talitustel määrata ICG-süsteemi funktsionaalsete kirjelduste jaoks kindlaks parameetrid ja üksikasjalikud kriteeriumid.

Projektirühma[25] kuuluvad esindajad 14 liikmesriigist (AT, BE, BG, GR, ES, LV, PT, RO, DE, NL, IT, FR, HU ja DK) ning see on praeguseks kohtunud neliteist korda (aruandeperioodil 29. juunist 2021 kuni 28. juunini 2022 viis korda).

Sellel aruandeperioodil uuris ja arutas projektirühm peamiselt järgmisi küsimusi:

---

[21] https://icom.museum/en/resources/red-lists/.

[22] https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/objectid/.

[23] https://www.obs-traffic.museum/.

[24] Kultuuriväärtuste digiteerimise tolliküsimuste projektirühm toimib aruteluplatvormina, kus osalevad riikide tolliasutuste ja pädevate (kultuuri)asutuste eksperdid – kellel on kogemused eelkõige digitaalsete kultuuripärandiga seotud litsentsiformaalsuste täitmisel –, et pakkuda tuge ICG-süsteemi arendamisega seotud tegevustes.

[25] Üksikasjalikum teave projektirühma volituste ja töö kohta on esitatud komisjoni esimeses eduaruandes COM(2020) 342 final.

- dokumenteerimisnõuetest vabastuse saajate registreerimine (eeldatavate arvude hinnang, ajakava);
- liikmesriigi pädevate asutuste kindlaksmääramine ICG-süsteemis;
- korduma kippuvate küsimuste (KKK) dokument ICG kasutajatele tehnilise abi pakkumiseks;
- ICG teabekogu põhiteabega kolmandate (eksportivate) riikide seaduste kohta;
- hoidmine, turvapaikade loomine liikmesriikide poolt (vabatahtlik kava);
- tehniliste tegevuste edenemisel kasulikud aspektid, näiteks: vaba teksti väljade vähendamine impordilitsentsi ja importija deklaratsiooni vormides ning väärtuste nimekirjade koostamine, rollide kindlaksmääramine süsteemis TRACES vastavalt liikmesriikide kasutatavale struktuurile, eelregistreerimise suuniste koostamine, tagades et iga liikmesriigi puhul kasutatakse samu hindamiskriteeriume (eraõiguslikud / avaliku osalusega üksused või asutused), et teha kindlaks, kas asutus vastab usaldusväärsuse nõudele ja muudele põhiaspektidele;
- tehisintellekti arendused, mida kasutatakse ICG tulevases versioonis, tehes kindlaks uuenduslikud lähenemisviisid, kuidas ELi toll kultuuriväärtusi piiril kirjeldab ja kontrollib (tehisintellekti rakendamist ei ole süsteemi esimeses versioonis ette nähtud ja see võib olla edaspidine areng);
- koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega (nt Rahvusvahelise Muuseumide Nõukoguga seoses punaste nimekirjadega, eelkõige ICG andmekogu või raamatukogu funktsiooni loomiseks, mille eesmärk on aidata liikmesriikide ametiasutustel ja importijatel kolmandate riikide ekspordipiiranguid või -nõudeid paremini kindlaks teha).

5. VIIVITUSI PÕHJUSTAVAD RISKID

Risk 1 – töötajate jaotus
Komisjoni esialgse ettepanekuga ei nähtud ette IT-süsteemi loomist. Seetõttu ei eraldatud vastavalt vahendeid. Läbirääkimiste käigus ja kaasseadusandjate ettepanekul lisati aga määrusesse ICG-süsteemi loomine, milleks oli vaja sel hetkel ettenägematuid lisavahendeid. 2018. aasta detsembris toimunud lõplikel poliitilistel kolmepoolsetel kohtumistel hinnati, et selle kuueaastase projekti IT-arenduseks on vaja maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis kaks täistööajaga administraatori ametikohta. Eraldada sai siiski vaid ühe täistööajaga administraatori koha alates 2020. aasta juuli keskpaigast.

Risk 2 – COVID-19 pandeemia ja Ukraina kriis
COVID-19 põhjustatud rahvatervisekriis mõjutas teataval määral meeskonna suutlikkust projekti ellu viia, eriti aga mõjutas see eksperdirühma ja liikmesriikide projektirühmaga seotud projektitegevusi ja kohtumisi. Kohtumised toimusid virtuaalselt, lühemate päevakordade ja piiratud suhtlusega. Lisaks tuli rahvatervisekriisi tõttu muuta liikmesriikides prioriteetide ajakava, mis vähendas liikmesriikide suutlikkust anda projekti sisendeid ja tagasisidet. Samal ajal tekitavad tollile probleeme Ukraina sõjast tingitud geopoliitilised pinged ja toll peab selles olukorras toime tulema põhjalike muutustega.

Risk 3 – ettepanek ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kohta
ICG-süsteemi hea toimimine on seotud edusammudega, mida tehakse seoses ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonnaga, mille eesmärk on tagada EU CSW-CERTEXi toimimise õiguslik alus. Kõnealuse ettepaneku valitsustevaheline sammas kajastab seda,

kuidas toll ja pädevad partnerasutused digitaalselt andmeid vahetavad. 19. mail 2022 toimunud esimesel poliitilisel kolmepoolsel kohtumisel ettepaneku üle võtta vastu määrus, millega luuakse Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond, jõudsid kaasseadusandjad kokkuleppele, kuidas parandada ja laiendada komisjoni ettepaneku kohaldamisala, ilma et see mõjutaks ICG-süsteemi. Varsti pärast määruse ametlikku vastuvõtmist ja avaldamist alustab maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat tööd käesoleva määruse kohaste rakendus- ja delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisega. Nende õigusaktide kavandatud teksti arutatakse liikmesriikidega tolliseadustiku komitee uues sektsioonis „Ühtne teeninduskeskkond“ (CCC-SWE). Kuigi positiivne areng näitab olulist sammu edasi, on Euroopa Parlamendis ja nõukogus vastuvõtmine ning rakendus- ja delegeeritud õigusaktide eelnõude ettevalmistamine järgmised olulised sammud, mida tuleb arvesse võtta.

Risk 4 – üldised tollivaldkonna IT arengu prioriteedid

Liidu tolliseadustiku kohaste IT-süsteemide õigeaegset rakendamist ähvardavate peamiste riskide hindamisest nähtub, et riskid esinevad peamiselt liikmesriikide poolel ning on lisaks mõnele välistegurile, nagu COVID-19 pandeemia, seotud ressursside piiratuse, projektide keerukuse ja integreerimise, lepingu- ja hankeküsimustega. Mõnel liikmesriigil on olnud lisaprobleeme seoses Brexiti, e-kaubanduse projekti ja hiljutise Ukraina sõja mõjuga. Olukorda praegu hinnatakse ja kaalutakse võimalusi liidu tolliseadustiku alusel erandite tegemiseks või liidu tolliseadustiku tööprogrammi ajakohastamiseks.

Riskimaandamise meetmed
Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis on riskide kohta aru antud.

6. JÄRELDUSED

Käesoleva kolmanda eduaruandega hõlmatud perioodil ICG-süsteemi arendamiseks võetud peamised meetmed võib kokku võtta järgnevalt.

* Liikmesriigid viimistlevad ja vaatavad läbi ICG-süsteemi tegevusprotsesside mudelite paketi esimese versiooni. Arendusetapis on vaja tegevusprotsesside mudeleid veelgi ajakohastada.

* Valmis sai BAC-dokument, milles kirjeldatakse katsestsenaariume, milles määratakse kindlaks katsetegevused kõigi tegevus- ja funktsionaalsete nõuete kontrollimiseks, ning tagatakse nende rakendamine süsteemis. Seejärel loodi kasutajalood ja viidi need vastavusse BACiga.

* Funktsioonid liigitati eri kategooriatesse ja märgistati ettenähtud planeeringus vastavalt (vt tabel 1: üldtasandi ülevaade kättesaadavusega seotud eesmärkidest).

* ICG-süsteemi arendamine on alanud ja esimesed põhitulemused on juba ekraanil. Eesmärk on siduda sidusrühmad süsteemiga 2022. aasta 4. kvartali paiku ja koguda tagasisidet. Seetõttu saab maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat arendustsükli jooksul korrapäraselt esitlusi, liikmesriigid aga kaasatakse niipea, kui katseversioon on olemas.

* Tihe koostöö kultuuriväärtuste digiteerimise projektirühma liikmetega on võimaldanud edendada tehnilist tegevust.

Komisjon on seni graafikus püsinud. ICG-süsteemi määratud tähtajaks tarnimise hilinemise võimalikud riskid on tehtud kindlaks ainult seoses tolli IT-arengu üldiste prioriteetidega ja

eelkõige liidu tolliseadustiku kohaste IT-süsteemidega. COVID-19 põhjustatud rahvatervisekriis on ICG-projekti edenemist mõjutanud vaid vähesel määral.

I LISA. MITMEAASTANE STRATEEGILINE PLANEERIMINE

MASP-C tagab IT-projektide tõhusa ja sidusa juhtimise, kuna selles on sätestatud nii strateegiline raamistik kui ka õigusaktides sätestatud tähtaegadeks saavutatavad vahe-eesmärgid. Tollipoliitika töörühmas osalevad liikmesriigid toetavad seda, tuginedes elektroonilise tolli koordineerimisrühma antud nõuandele ja kaubanduse kontaktrühmas kaubandusringkondadega peetud konsultatsioonidele. Liikmesriigid on elektroonilise süsteemi kavandamist arutanud ja selle heaks kiitnud ning seda on üksikasjalikult kirjeldatud MASP-C 2019. aasta uuenduse toimikus 1.18.

Tabelis 1 on esitatud MASP-C 2019. aasta uuenduse toimiku 1.18 väljavõte kultuuriväärtuste impordi projekti planeerimisest.

Tabel 1. MASP-C 2019. aasta uuenduse toimiku 1.18 väljavõte

	Vahe-eesmärgid	*Eeldatav valmimiskuupäev*
1	Tegevusanalüüs ja tegevusmudel	
	– Projektikirjelduse dokument	2020. aasta 4. kvartal
	– 3. tasand (kasutusnõuded – tegevusprotsesside mudel (BPM))	2022. aasta 1. kvartal
	– 4. tasand (funktsionaalsed nõuded – üksikasjalik tegevusprotsesside mudel (BPM))	2022. aasta 1. kvartal
2	Õigusnormid	
	– Praegused vastuvõetud sätted*	2019. aasta 2. kvartal
	– Tulevased vastuvõetavad sätted*	2021. aasta 2. kvartal
3	Projekti algatamise etapp	
	– Visioonidokument	2021. aasta 2. kvartal
	– Projekti alustamise otsus	2021. aasta 2. kvartal
4	IT projekt	
	– Rakenduse ja teenuse kirjeldused	2023. aasta 2. kvartal
	– Tehnilised süsteemikirjeldused	2023. aasta 2. kvartal
	Ehitusetapp	
	– Tsentraliseeritud teenuste rakendamine	2024. aasta 3. kvartal
	– Teenuste integreerimine riiklike süsteemidega	–
	– Riiklik rakendamine	–
	Üleminekuetapp	
	– Kasutuselevõtt ja levitamine	2024. aasta 4. kvartal
	– Vastavuskatsed	2025. aasta 2. kvartal
5	Toiming	
	– Komisjon, liikmesriikide haldusasutused ja kauplejad	2025. aasta 2. kvartal
	– ELi mittekuuluvad riigid ja ELi-välised kauplejad (vajaduse korral)	–
6	Rakendamise toetamine (koolitus ja teabevahetus)	
	– Keskselt väljatöötatud koolitus ja teabevahetus	2024. aasta 4. kvartal
	– Riiklik koolitus ja teabevahetus	2024. aasta 4. kvartal

*Praegused sätted viitavad määrusele (EL) 2019/880.
**Tulevased sätted viitavad rakendussätetele, mis võetakse vastu vastavalt määrusele (EL) 2019/880.

Tabelis 2 on esitatud ELi CSW-CERTEXi projekti väljavõte, keskendudes EU CSW-CERTEXi projekti komponendile 2, mis ühendab ICG-süsteemi selle süsteemiga.

Tabel 2. MASP-C 2019. aasta uuenduse toimiku 1.13 väljavõte – EU CSW-CERTEXi projekti komponent 2

	Vahe-eesmärgid	*Eeldatav valmimiskuupäev*
1	Tegevusanalüüs ja tegevusmudel	
	– Projektikirjelduse dokument	2017. aasta 1. kvartal
	– Projektikirjelduse lisa	2023. aasta 2. kvartal
	– 3. tasand (kasutusnõuded – tegevusprotsesside mudel (BPM))	2024. aasta 1. kvartal
	– 4. tasand (funktsionaalsed nõuded – üksikasjalik tegevusprotsesside mudel (BPM))	2024. aasta 1. kvartal
2	Õigusnormid	
	– Praegused vastuvõetud sätted*	Kehtivad
	– Tulevased vastuvõetavad sätted*	2021
3	Projekti algatamise etapp	
	– Visioonidokument	2017. aasta 3. kvartal
	– Visioonidokumendi lisa	2023. aasta 3. kvartal
	– Projekti alustamise otsus	2023. aasta 3. kvartal
4	IT projekt	
	– Rakenduse ja teenuse kirjeldused	2024. aasta 2. kvartal
	– Tehnilised süsteemikirjeldused	2024. aasta 2. kvartal
	Ehitusetapp	
	– Tsentraliseeritud teenuste rakendamine	2024. aasta 3. kvartal
	– Teenuste integreerimine riiklike süsteemidega	Alates 2024. aasta 4. kvartalist
	– Riiklik rakendamine	Alates 2024. aasta 4. kvartalist
	Üleminekuetapp	
	– Kasutuselevõtt ja levitamine	2024. aasta 4. kvartal
	– Vastavuskatsed	Alates 2025. aasta 1. kvartalist
5	Toiming	
	– Komisjon, liikmesriikide haldusasutused ja kauplejad (NB! See on toimimiskuupäev komisjoni jaoks, liikmesriigid teevad vastavuskatseid alates 2020. aasta 2. kvartalist)	2025. aasta 2. kvartal
	– ELi mittekuuluvad riigid ja ELi-välised kauplejad (vajaduse korral)	–
6	Rakendamise toetamine (koolitus ja teabevahetus)	
	– Keskselt väljatöötatud koolitus ja teabevahetus	–
	– Riiklik koolitus ja teabevahetus	–

*Praegused sätted viitavad määrusele (EL) 2019/880.
**Tulevased sätted viitavad rakendussätetele, mis võetakse vastu vastavalt määrusele (EL) 2019/880.

II LISA. PEAMISED PROJEKTIETAPID JA OLULISTE VAHE-EESMÄRKIDE AJAKAVA

